

Det kongelige landbruks- og matdepartement
Det kongelige miljøverndepartement

Kommunene
Fylkeskommunene
Fylkesmennene

Deres ref

Vår ref
2006 00 877

Dato
19. 11. 2010

Kommunenes ansvar for å ta vare på jordressursene.

Jord – en knapp ressurs

Kraftig befolkningsøkning og klimaproblemer gjør at verden står overfor meget store utfordringer når det gjelder framtidig matforsyning. Over en milliard mennesker sulter, og mange land preges av vannknapphet og mangel på jordbruksarealer. Matvarekrisen forsterkes ytterligere av endrede matvaner i land som har fått økt velstand. En av konsekvensene av denne situasjonen ser vi nå ved at rike land og internasjonale selskaper har begynt å investere i matjord. Det blir derfor stadig viktigere at alle land prioriterer egen matforsyning.

Norge har svært lite dyrka mark på grunn av topografi og klima. Kun 1,3 % av Norges areal er egnet for matkornproduksjon. Jordbruksarealet pr. innbygger i Norge har gått ned, og kornarealet pr. innbygger er lavere enn gjennomsnittet i Europa. Vi har nesten ikke reserver med sikte på nydyrking i de beste klimasonene. At den beste jorda ligger der utbyggingspresset er størst, skaper ekstra store utfordringer i forhold til forvaltning av arealene.

Stortinget og regjeringen har som gjort kjent tidligere (jf brev til kommunen datert 21.2.06) fastsatt et nasjonalt mål som innebærer en halvering av omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010. Dessverre ser det ikke ut til at vi når dette målet.

Kommunenes ansvar

Det er kommunene som har hovedansvaret for å ta vare på jordressursene ved sin

forvaltning etter plan- og bygningsloven og jordloven. Planlegging etter plan- og bygningsloven er det viktigste virkemiddelet for forvaltning av arealer. Da Landbruks- og matdepartementet sendte på høring et forslag om å innføre en hjemmel for statlig vern av dyrka mark, pekte flere av kommunene på sitt eget ansvar på dette området. Dette innebærer at kommunene må sørge for at nasjonale jordvernmål nås gjennom planlegging og forvaltning lokalt.

Den nye plan- og bygningsloven viderefører hovedprinsippene for planlegging, men inneholder flere nye virkemidler av relevans for sikring av jordressurser, bl.a. gjennom bruk av hensynssoner. Hensynet til bevaring av jordressursene skal komme inn på et tidligst mulig stadium i planleggingen, både på regionalt og kommunalt nivå. Allerede ved utarbeidelse av planstrategi og planprogram må temaet tas opp. Viktige stikkord er utbyggingsmønster og alternativvurderinger, arealutnytting og fortetting. Regionale planer og samarbeid mellom kommuner kan bidra til gode løsninger ved at en ser på arealbruk på tvers av kommunegrenser.

Statens oppfølging

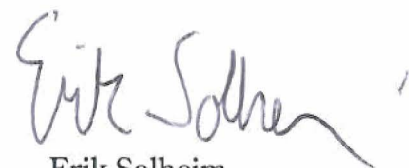
Fylkesmannen har fra 1. januar 2010 fått innsigelsesmyndighet på dette området og skal ivareta den nasjonale jordvernpolitikken i planleggingen og løfte planer for avgjørelse på departementsnivå. Denne kontrollmekanismen skal medvirke til at kommunene følger opp den demokratisk fastsatte nasjonale politikken.

Regjeringen har uttrykt en nasjonal målsetting om halvering av omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene. Omdisponeringen gjennom arealplaner, spredt utbygging og dispensasjoner må begrenses. Vi vil fortsatt følge utviklingen nøye gjennom den etablerte rapporteringen i KOSTRA. Over noe tid vil vi vurdere om de nye virkemidlene i plan- og bygningsloven har tilstrekkelig kraft til å få ned omfanget av omdisponeringen i tråd med nasjonale mål.

Med hilsen

Lars Peder Brekk

Erik Solheim